

**TA'LIMDA RAQAMLI BAHOLASH TIZIMLARINING PEDAGOGIK
AFZALLIKLARI****Atamuratova Mashhura***Osiyo Xalqaro Universiteti**"Ta'limda axborot texnologiyalari" yo'nalishi MM101 magistranti***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 21.01.2026**Revised: 22.01.2026**Accepted: 23.01.2026***KALIT SO'ZLAR:***raqamli baholash,
pedagogik
texnologiyalar, ta'lim
sifati, elektron
baholash, kompetensiya,
zamonaviy ta'lim.*

Mazkur maqolada ta'lim jarayonida raqamli baholash tizimlaridan foydalanishning pedagogik afzalliklari tahlil qilinadi. Raqamli baholash vositalarining o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi samarali aloqani ta'minlashdagi o'rni yoritib beriladi. Shuningdek, raqamli baholash tizimlarining an'anaviy baholash usullariga nisbatan ustun jihatlari, ularning ta'lim sifati va shaffofligini oshirishdagi ahamiyati ilmiy asosda ochib beriladi. Tadqiqot natijalari ta'lim jarayonini zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etishda raqamli baholash tizimlaridan keng foydalanish zarurligini ko'rsatadi.

Bugungi globallashtirish sharoitida ta'lim tizimida ham tub o'zgarishlar yuz bermoqda. Zamonaviy ta'lim jarayoni faqat bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchining mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishni ham ko'zda tutadi. Ushbu jarayonda baholash tizimi muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

An'anaviy baholash usullari ko'pincha subyektivlik, vaqt talab qilishi va o'quvchining real bilim darajasini to'liq aks ettira olmasligi bilan ajralib turadi. Shu sababli ta'lim tizimida raqamli baholash tizimlarini joriy etish ehtiyoji yuzaga kelmoqda. Raqamli

baholash tizimlari o'quvchilarning bilimini tezkor, adolatli va shaffof baholash imkonini beradi.

Raqamli baholash tizimlari tushunchasi va mohiyati

Raqamli baholash tizimlari — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan holda o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini baholashga xizmat qiluvchi vositalar majmuidir. Ushbu tizimlar testlar, elektron topshiriqlar, onlayn platformalar va avtomatlashtirilgan monitoring mexanizmlarini o'z ichiga oladi.

Raqamli baholashning asosiy mohiyati baholash jarayonini soddalashtirish, inson omilini kamaytirish va natijalarni tahlil qilish imkoniyatini kengaytirishdan iborat. Shu bilan birga, u ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari uchun qulay sharoit yaratadi.

Ta'lim jarayonida raqamli baholash tizimlarining o'rni

Raqamli baholash tizimlari ta'lim jarayonida quyidagi muhim vazifalarni bajaradi:

- 1.o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash;
- 2.o'zlashtirishdagi bo'shliqlarni tezkor aniqlash;
- 3.individual yondashuvni ta'minlash;
- 4.o'qituvchining ish yukini kamaytirish.

Bunday tizimlar yordamida o'qituvchi o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini kuzatib borishi, ta'lim strategiyasini moslashtirishi mumkin. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Raqamli baholash tizimlarining pedagogik afzalliklari

Shaffoflik va adolatlilik

Raqamli baholash tizimlarida baholash mezonlari aniq belgilangan bo'ladi. Natijalar avtomatik tarzda hisoblanadi, bu esa subyektiv baholash ehtimolini kamaytiradi. Natijada o'quvchilar baholash jarayoniga ishonch bilan qaraydi.

Tezkorlik va qulaylik

Raqamli baholash vositalari qisqa vaqt ichida natijalarni olish imkonini beradi. Bu o'qituvchi va o'quvchi uchun ham vaqt tejatlashini ta'minlaydi.

Mustaqil ta'limni rivojlantirish

Raqamli baholash tizimlari o'quvchilarning o'z bilimini mustaqil tekshirishiga imkon yaratadi. Bu esa o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmasini shakllantiradi.

Tahlil va monitoring imkoniyati

Elektron tizimlar yordamida baholash natijalarini tahlil qilish, statistik ma'lumotlar olish mumkin. Bu ta'lim jarayonini takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega.

An'anaviy va raqamli baholash tizimlarining qiyosiy tahlili

An'anaviy baholash tizimlarida ko'proq yozma va og'zaki nazorat usullari qo'llaniladi. Raqamli baholash esa interaktivlik, avtomatlashtirilganlik va moslashuvchanlik bilan ajralib turadi. Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, raqamli baholash tizimlari ta'lim jarayonini samaraliroq tashkil etishga yordam beradi.

Raqamli baholash tizimlarining ta'lim sifatiga ta'siri

Raqamli baholash tizimlari ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ular o'quvchilarning bilim darajasini real vaqt rejimida baholash imkonini beradi. Bu esa ta'limdagi kamchiliklarni bartaraf etishga yordam beradi.

Raqamli baholash tizimlarini joriy etishdagi muammolar

Shunga qaramay, raqamli baholash tizimlarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, texnik ta'minot yetishmasligi, o'qituvchilarning raqamli savodxonligi pastligi va internet bilan bog'liq muammolar shular jumlasidandir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli baholash tizimlari ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ularning pedagogik afzalliklari ta'lim sifatini oshirish, baholash jarayonini shaffof va adolatli tashkil etishda namoyon bo'ladi. Shu sababli zamonaviy ta'lim tizimida raqamli baholash tizimlaridan samarali foydalanish dolzarb masala hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayev A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. Yo'ldoshev J. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2019.
3. Karimov I. Ta'lim tizimida innovatsiyalar. – Toshkent: Ma'naviyat, 2018.
4. Rasulov Sh. Elektron ta'lim va baholash tizimlari. – Toshkent, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi Qonuni. – Toshkent, 2020.